

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. liepos 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Oro transportas – Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 – Bendros kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju – Skrydžio atšaukimas – Pagalba – Teisė iš oro vežėjo atgauti už lėktuvo bilietą sumokėtą sumą – 8 straipsnio 2 dalis – Kelionės paslaugų paketas – Direktyva 90/314/EEB – Kelionių organizatoriaus bankrotas“

Byloje C-163/18

dėl *Rechtbank Noord-Nederland* (Šiaurės Nyderlandų apylinkės teismas, Nyderlandai) 2018 m. vasario 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. kovo 1 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

HQ,

IP, kuriam pagal įstatymą atstovauja HQ,

JO

prieš

Aegean Airlines SA

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai F. Biltgen, J. Malenovský (pranešėjas), C.G. Fernlund ir L. S. Rossi,

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. sausio 16 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- HQ, IP, kuriam pagal įstatymą atstovauja HQ, ir JO, atstovaujamų advokatės I. Maertzdorff, taip pat M. Duinkerke ir M. J. R. Hannink,
- *Aegean Airlines SA*, atstovaujamos advokatų J. Croon ir D. van Genderen,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir A. Kasalická,

* Proceso kalba: nyderlandų.

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos iš pradžių T. Henze, vėliau – M. Hellmann ir A. Berg,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Nijenhuis, C. Valero ir N. Yerrell,

susipažinęs su 2019 m. kovo 28 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10), 8 straipsnio 2 dalies išaiškinimo atsižvelgiant į 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvą 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų (OL L 158, 1990, p. 59; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 10 t., p. 132).
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant HQ, IP, kuriam pagal įstatymą atstovauja HQ, ir JO (toliau – HQ ir kt.) ginčą su oro transporto bendrove *Aegean Airlines SA* dėl HQ ir kt. reikalavimo atlyginti už lėktuvo bilietus sumokėtą sumą, atšaukus skrydį, kuris buvo kelionės paslaugų paketo dalis.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 261/2004

- 3 Reglamento Nr. 261/2004 1, 2 ir 16 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) Bendrijos veiksmis oro transporto srityje, be kita ko, turėtų būti siekiama užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį. Be to, turėtų būti visokeriopai atsižvelgiama į vartotojų apsaugos reikalavimus apskritai.

(2) Atsisakymas vežti ir skrydžių atšaukimas arba atidėjimas ilgam laikui sukelia keleiviams rimtų nemalonumų ir nepatogumų.

<...>

(16) Šis reglamentas neturėtų būti taikomas tais atvejais, kai organizuota turistinė kelionė atšaukiama dėl kitų priežasčių nei skrydžio atšaukimas.“

- 4 Šio reglamento 1 straipsnio „Tikslas“ 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas jame nurodytomis sąlygomis nustato minimalias keleivių teises, kai:

- a) juos be jų sutikimo atsisakoma vežti;
- b) jų skrydis atšaukiamas;
- c) jų skrydis atidedamas.“

5 Šio reglamento 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 6 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas neturi įtakos keleivių teisėms pagal Direktyvą 90/314/EEB. Šis reglamentas netaikomas tais atvejais, kai organizuota turistinė kelionė atšaukiama dėl kitų priežasčių nei skrydžio atšaukimas.“

6 Šio reglamento 5 straipsnio „Skrydžių atšaukimas“ 1 dalyje numatyta:

„Atšaukus skrydį:

- a) skrydį vykdančias oro vežėjas atitinkamiems keleiviams teikia pagalbą pagal 8 straipsnį;
- b) oro vežėjas atitinkamiems keleiviams teikia pagalbą pagal 9 straipsnio 1 dalies a punktą ir 9 straipsnio 2 dalį, taip pat nukreipimo kitu maršrutu atveju, jei pagrįstai tikimasi, kad naujojo skrydžio išvykimo laikas bus ne anksčiau kaip kitą dieną po atšaukto skrydžio planuoto išvykimo, – 9 straipsnio 1 dalies b punkte ir 9 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą pagalbą;
- c) atitinkami keleiviai turi teisę į kompensaciją, kurią skrydį vykdančias oro vežėjas išmoka pagal 7 straipsnį, nebent:
 - i) jiems buvo pranešta apie atšaukimą mažiausiai prieš dvi savaites iki tvarkaraštyje numatyto išvykimo laiko;
 - ii) jiems buvo pranešta apie atšaukimą ne daugiau kaip prieš dvi savaites ir ne mažiau kaip prieš septynias dienas iki tvarkaraštyje numatyto išvykimo laiko ir buvo pasiūlyta keliauti kitu maršrutu, išvykstant ne daugiau kaip dviem valandomis anksčiau už numatytą išvykimo laiką ir atvykti į galutinę paskirties vietą mažiau kaip keturiomis valandomis vėliau už tvarkaraštyje numatytą atvykimo laiką;
 - iii) jiems buvo pranešta apie atšaukimą mažiau kaip prieš septynias dienas iki tvarkaraštyje numatyto išvykimo laiko ir buvo pasiūlyta keliauti kitu maršrutu, išvykstant ne daugiau kaip viena valanda anksčiau už numatytą išvykimo laiką ir atvykti į galutinę paskirties vietą mažiau kaip dviem valandomis vėliau už tvarkaraštyje numatytą atvykimo laiką.“

7 Reglamento Nr. 261/2004 8 straipsnio „Teisė atgauti sumokėtą sumą arba vykti kitu maršrutu“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, keleiviams leidžiama rinktis:

- a) – per septynias dienas 7 straipsnio 3 dalyje numatytu būdu atgauti visą už bilietą jį perkant sumokėtą sumą, už neįvykusios kelionės dalį arba dalis sumokėtą sumą ir už jau įvykusią kelionės dalį ar dalis sumokėtą sumą, jei pagal keleivio numatytą kelionės planą skrydis nebeteko prasmės, taip pat tam tikrais atvejais
 - kaip galima greičiau skrydį į pirmąją išvykimo vietą;
- b) kaip galima greitesnį nukreipimą kitu maršrutu į galutinę paskirties vietą panašiomis kelionės sąlygomis;
- c) nukreipimą kitu maršrutu į galutinę paskirties vietą panašiomis kelionės sąlygomis kitu keleiviui patogiu laiku, jeigu yra vietų.

2. 1 dalies a punktas taip pat taikomas keleiviams, kurių skrydžiai yra paketo dalis, išskyrus teisę atgauti sumokėtą sumą, jei tokia teisė įgyjama pagal Direktyvą 90/314/EEB.“

Direktyva 90/314

- 8 Direktyvos 90/314 21 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„kadangi vartotojui ir kelionių paketų verslui būtų naudinga, jeigu kelionių organizatoriai ir (arba) kelionių pardavimo agentai būtų įpareigoti pateikti pakankamas garantijas nemokumo [ar bankroto] atveju.“

- 9 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„Šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių įstatymus, kitus teisės aktus ir administracines nuostatas, susijusias su Bendrijoje parduodamais ar siūlomais parduoti paketais.“

- 10 Minėtos direktyvos 4 straipsnio 6 dalyje numatyta:

„Jeigu vartotojas atsisako sutarties 5 dalyje nustatyta tvarka arba jeigu dėl kurios nors kitos priežasties, išskyrus vartotojo kaltę, kelionių organizatorius anuliuoja paketą prieš sutartą išvykimo dieną, tada vartotojas turi teisę:

- a) pasirinkti kitą lygiavertį paketą arba aukštesnės kokybės paketą, jeigu kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas gali jam pasiūlyti tokį pakaitalą. Jeigu pasiūlytas paketas yra prastesnės kokybės, kelionių organizatorius vartotojui turi grąžinti kainos skirtumą;
- b) arba kuo greičiau susigrąžinti visas jo pagal sutartį įmokėtas sumas.

<...>“

- 11 Tos pačios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi reikiamų veiksmų užtikrinti, kad kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, sutarties šalis, prisiim[tų] atsakomybę prieš vartotoją už sutartyje numatytų įsipareigojimų tinkamą vykdymą, nepaisant to, ar tuos įsipareigojimus turi vykdyti kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, ar kiti paslaugų teikėjai, nepažeidžiant kelionių organizatoriaus ir (arba) kelionių pardavimo agento teisės išieškoti žalą iš kitų paslaugų teikėjų.“

- 12 Direktyvos 90/314 7 straipsnyje numatyta:

„Kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, kuris yra sutarties šalis, turi pateikti pakankamas garantijas, kad įmokėti pinigai bus grąžinti arba vartotojas bus repatrijuotas [nemokumo ar bankroto atveju įmokėti pinigai bus grąžinti ir vartotojas bus repatrijuotas].“

Nyderlandų teisė

- 13 Tuo metu, kai klostėsi pagrindinėje byloje nagrinėjamos faktinės aplinkybės, Direktyva 90/314/EEB jau buvo perkelta į Nyderlandų teisę *Burgerlijk Wetboek* (Civilinis kodeksas) 7 knygos 7A skyriuje „Kelionės sutartis“.
- 14 Civilinio kodekso 7:504 straipsnio 3 dalyje numatyta keleivio teisė, be kita ko, reikalauti atlyginti už lėktuvo bilietus sumokėtą sumą, jei kelionių organizatorius nutraukia kelionės sutartį.

- 15 Pagal minėto kodekso 7:512 straipsnio 1 dalį kelionių organizatorius privalo imtis reikiamų atsargumo priemonių, kad būtų užtikrinta, jog tuo atveju, jeigu jis dėl finansinio nemokumo nebegalės įvykdyti prisiimtų įsipareigojimų keleivio atžvilgiu, šiuos įsipareigojimus perimtų trečiasis asmuo arba keleiviui būtų atlyginta kelionės kaina.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 16 Graikijoje įsteigta bendrovė *Aegean Airlines* sudarė frachtavimo sutartį su Kipre įsteigta bendrove *G. S. Charter Aviation Services Ltd* (toliau – *G. S. Charter*), pagal kurią pastarajai už užmokestį buvo suteiktas tam tikras vietų skaičius. *G. S. Charter* pardavė šias vietas tretiesiems asmenims, be kita ko, Nyderlanduose įsteigta kelionių agentūrai *Hellas Travel BV* (toliau – *Hellas*).
- 17 *G. S. Charter* ir *Hellas* sudarė susitarimą, pagal kurį nuo 2015 m. gegužės 1 d. iki rugsėjo 24 d. kiekvieną penktadienį turėjo būti vykdomas skrydis iš Eldės (Nyderlandai) į Korfu (Graikija) ir atgal, o bendrovei *Aegean Airlines* turėjo būti mokamas avansas ir kiekvieną pirmadienį turėjo būti sumokama už skrydį atgal, kuris būtų vykdomas ateinantį penktadienį.
- 18 2015 m. kovo 19 d. HQ ir kt. iš *Hellas* užsisakė vietas skrydžiams į abi puses maršrutu Eldė–Korfu. Šie skrydžiai buvo kelionės paslaugų paketo, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 90/314, dalis, ir už jį buvo sumokėta *Hellas*.
- 19 HQ ir kt. gavo elektroninius bilietus su *Aegean Airlines* logotipu šiems skrydžiams, numatytiems 2015 m. liepos 17 ir 24 d., taip pat dokumentus, kuriuose *Hellas* nurodyta kaip užsakomųjų skrydžių bendrovė.
- 20 Kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, likus kelioms dienoms iki sutartos išvykimo dienos HQ ir kt. gavo *Hellas* raštą ir el. laišką, juose buvo nurodyta, kad dėl nedidėjančio užsakymų skaičiaus ir esamų užsakymų atšaukimų, kuriuos lėmė tuometinė „neaiški padėtis Graikijoje“, nuspręsta atšaukti skrydžius, dėl kurių susitarta su *Aegean Airlines*, nes ši nusprendė nuo 2015 m. liepos 17 d. daugiau nebevykdyti skrydžių iš Korfu dėl galimybės gauti su *Hellas* iš anksto nustatytą kainą nebuvimo. Tokiomis aplinkybėmis *Hellas* pranešė HQ ir kt., kad jų kelionės paslaugų paketas atšaukiamas.
- 21 2016 m. rugpjūčio 3 d. *Hellas* buvo iškelta bankroto byla. Ji negražino HQ ir kt. pinigų už lėktuvo bilietus.
- 22 HQ ir kt. pareiškė ieškinį *Rechtbank Noord-Nederland* (Šiaurės Nyderlandų apylinkės teismas), siekdami, kad *Aegean Airlines* būtų įpareigota sumokėti jiems kompensaciją dėl 2015 m. liepos 17 d. atšaukto skrydžio ir grąžinti pinigus už šį skrydį pagal atitinkamai, pirma, Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 1 dalies c punktą ir, antra, pagal šio reglamento 8 straipsnio 1 dalies a punktą.
- 23 *Aegean Airlines* nesutiko su tuo, kad Reglamentas Nr. 261/2004 yra taikytinas, atsižvelgiant, be kita ko, į jo 3 straipsnio 6 dalį.
- 24 Vis dėlto *Rechtbank Noord-Nederland* (Šiaurės Nyderlandų apylinkės teismas) 2017 m. lapkričio 14 d. tarpine nutartimi atmetė šį gynybos argumentą, motyvuodamas tuo, kad pagal minėtą nuostatą Reglamentas Nr. 261/2004 kelionės paslaugų paketą įsigijusiems keleiviams netaikomas tik tuo atveju, jeigu skrydžio atšaukimas nepriklauso nuo oro vežėjo valios vykdyti ar nevykdyti skrydžius, kurie yra dalis šios kelionės, tačiau šiuo atveju taip nebuvo. Tas teismas nusprendė, kad, pirma, sprendimą atšaukti skrydį priėmė *Aegean Airlines*, kuri akivaizdžiai pareiškė, kad skrydį būtų vykdžiusi tik jei *Hellas* būtų sumokėjusi iš anksto sutartą kainą, ir, antra, nebuvo nei teigta, nei įrodyta, kad *Hellas* atšaukė kelionės paslaugų paketą dėl kitų priežasčių, o ne dėl šio *Aegean Airlines* sprendimo.

- 25 Taigi, remiantis Reglamentu Nr. 261/2004, HQ ir kt. įgijo teisę į nustatyto dydžio kompensaciją iš *Aegean Airlines* dėl to, kad buvo atšauktas minėtas skrydis. Tačiau tas teismas neišsakė pozicijos dėl prašymo grąžinti pinigus už lėktuvo bilietus.
- 26 Šiuo klausimu *Aegean Airlines* teigė, kad pagal Reglamento Nr. 261/2004 8 straipsnio 2 dalį ji neprivalo grąžinti HQ ir kt. bendrovei *Hellas* už lėktuvo bilietus sumokėtos sumos, nes nagrinėjamu atveju kalbama apie kelionės paslaugų paketą.
- 27 Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank Noord-Nederland* (Šiaurės Nyderlandų apylinkės teismas, Nyderlandai) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Reglamento Nr. 261/2004 8 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad keleivis, kuris pagal (į nacionalinę teisę perkeltą) Direktyvą 90/[314]/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų turi teisę atgauti už lėktuvo bilietus sumokėtą sumą iš savo turizmo kelionių organizatoriaus, nebegali reikalauti šios sumos iš oro vežėjo?
2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar keleivis vis dėlto galėtų reikalauti už lėktuvo bilietus sumokėtos sumos grąžinimo iš oro vežėjo, jeigu reikėtų manyti, kad, kilus turizmo kelionių organizatoriaus atsakomybei, jis finansiškai negalėtų atlyginti už lėktuvo bilietus sumokėtos sumos ir nėra pasirūpinęs jokiais atsargumo priemonėmis, kad užtikrintų šios sumos grąžinimą?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 28 Dviem klausimais, kurie turi būti nagrinėjami kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 261/2004 8 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad keleivis, kuris pagal Direktyvą 90/314 turi teisę kreiptis į kelionės organizatorių dėl sumos, sumokėtos už lėktuvo bilietą grąžinimo, remdamasis minėtu reglamentu nebegali reikalauti grąžinti minėtos sumos iš oro vežėjo, įskaitant atvejus, kai kelionių organizatorius yra finansiškai nepajėgus grąžinti už bilietą sumokėtos sumos ir nesiėmė jokių priemonių tai užtikrinti.
- 29 Nagrinėjant klausimą, ar keleiviai, kurie turi teisę kreiptis į kelionės organizatorių dėl už lėktuvo bilietus sumokėtos sumos grąžinimo, gali taip pat reikalauti minėtos sumos grąžinimo iš oro vežėjo, iš pradžių reikia pažymėti, kad, pirma, pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 8 straipsnio 1 dalies a punktą, siejamą su šio reglamento 5 straipsnio 1 dalies a punktu, atšaukus skrydį oro vežėjas privalo padėti atitinkamiems keleiviams ir, be kita ko, pasiūlyti jiems grąžinti už bilietus sumokėtą sumą (žr. 2018 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Harms*, C-601/17, EU:C:2018:702, 12 punktą).
- 30 Antra, minėto reglamento 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teisę į už bilietą sumokėtos sumos grąžinimą taip pat turi keleiviai, kurių skrydžiai yra kelionės paslaugų paketo dalis, išskyrus atvejus, kai tokia teisė įgyjama pagal Direktyvą 90/314.
- 31 Iš šios aiškios 8 straipsnio 2 dalies formuluotės matyti, kad vien to, jog teisė į grąžinimą kyla iš Direktyvos 90/314 nuostatų, pakanka atmesti teiginiui, kad keleivis, kurio skrydis yra kelionės paslaugų paketo dalis, pagal Reglamentą Nr. 261/2004 gali reikalauti, kad skrydį vykdantis oro vežėjas grąžintų pinigus už lėktuvo bilietus.
- 32 Tokį aiškinimą patvirtina ir Reglamento Nr. 261/2004 parengiamieji dokumentai. Kaip savo išvados 43 ir 44 punktuose nurodė generalinis advokatas, iš šių parengiamųjų dokumentų matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nesiėmė visiškai pašalinti kelionės paslaugų paketą įsigijusių keleivių iš šio reglamento taikymo srities, jis vis dėlto siekė jų atžvilgiu išsaugoti pakankamą apsaugą užtikrinančios sistemos, kuri buvo anksčiau sukurta pagal Direktyvą 90/314, poveikį.

- 33 Šiuo klausimu iš Reglamento Nr. 261/2004 3 straipsnio 6 dalies matyti, kad šis reglamentas neturi įtakos keleivių, kurie įsigijo kelionės paslaugų paketą, teisėms pagal šią direktyvą.
- 34 Reglamento Nr. 261/2004 8 straipsnio 2 dalis reiškia, kad iš šio reglamento ir atitinkamai Direktyvos 90/314 kylančios teisės į už bilietus sumokėtos sumos grąžinimą nesumuojamos, nes tokia kumuliacija nėra pagrįsta ir, kaip savo išvados 64 punkte nurodė generalinis advokatas, gali lemti atitinkamo keleivio nepagrįstą perteklinę apsaugą, o tai kenkia skrydį vykdančiam oro vežėjui, kuriam tokiu atveju kyla rizika prisiimti kelionių organizatoriaus atsakomybę pastarojo klientų atžvilgiu pagal jo su jais sudarytas sutartis.
- 35 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad keleiviai, kurie pagal Direktyvą 90/314 turi teisę kreiptis į savo kelionių organizatorių dėl už lėktuvo bilietą sumokėtos sumos grąžinimo, neturi galimybės prašyti kompensacijos iš oro vežėjo pagal Reglamentą Nr. 261/2004.
- 36 Ši išvada darytina ir tuo atveju, kai kelionių organizatorius yra finansiškai nepajėgus grąžinti už bilietą sumokėtos sumos ir nesiėmė jokių priemonių, kad būtų užtikrintas toks grąžinimas.
- 37 Atsižvelgiant į aiškią Reglamento Nr. 261/2004 8 straipsnio 2 dalies formuluotę, nėra svarbu, ar kelionių organizatorius yra finansiškai pajėgus grąžinti už bilietą sumokėtą sumą, ar jis ėmėsi tam tikrų priemonių, kad užtikrintų tokį grąžinimą, ir ar dėl to kyla pavojus, kad nebus įvykdyti grąžinimo įsipareigojimai atitinkamiems keleiviams.
- 38 Tokio Reglamento Nr. 261/2004 8 straipsnio 2 dalies aiškinimo nepaneigia šio reglamento pagrindinis tikslas, kuris, kaip matyti iš jo 1 konstatuojamosios dalies, yra užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį.
- 39 Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 32 punkto, Sąjungos teisės aktų leidėjas tikslingai atsižvelgė į pakankamą apsaugos sistemą, kuri prieš tai buvo nustatyta Direktyvoje 90/314.
- 40 Konkrečiai kalbant, šios direktyvos 7 straipsnyje, aiškinamame atsižvelgiant į jos 21 konstatuojamąją dalį, *inter alia*, nustatyta, kad kelionių organizatorius turi pateikti pakankamų garantijų, kad įmokėti pinigai nemokumo ar bankroto atveju bus grąžinti.
- 41 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Direktyvos 90/314 7 straipsnyje nustatytas įpareigojimas pasiekti tam tikrą rezultatą, t. y. užtikrinti kelionių paslaugų paketo pirkėjų teisę į garantuotą sumokėtų pinigų grąžinimą kelionių organizatoriaus bankroto atveju, ir kad šia garantija vartotojai bus apsaugoti nuo nemokumo (nesvarbu, dėl kokių priežasčių) padarinių (šiuo klausimu žr. 1999 m. birželio 15 d. Sprendimo *Rechberger ir kt.*, C-140/97, EU:C:1999:306, 74 punktą; taip pat 2014 m. sausio 16 d. Nutarties *Baradics ir kt.*, C-430/13, EU:C:2014:32, 35 punktą).
- 42 Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad minėtame straipsnyje nustatyti įpareigojimai laikomi tinkamai perkeltais į nacionalinės teisės aktus tik tada, jeigu (nesvarbu, kaip) jais pasiekiamas rezultatas – keleiviui realiai užtikrinamas visų jo sumokėtų pinigų grąžinimas kelionių organizatoriaus nemokumo atveju (šiuo klausimu žr. 1999 m. birželio 15 d. Sprendimo *Rechberger ir kt.*, C-140/97, EU:C:1999:306, 64 punktą; taip pat 2014 m. sausio 16 d. Nutarties *Baradics ir kt.*, C-430/13, EU:C:2014:32, 38 punktą).
- 43 Jeigu taip nėra, iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad keleivis bet kuriuo atveju turi galimybę pareikšti ieškinį atitinkamai valstybei narei dėl atsakomybės už žalą, kuri jam buvo padaryta dėl Sąjungos teisės pažeidimo (šiuo klausimu žr. 2010 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Fuß*, C-429/09, EU:C:2010:717, 45–48 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 44 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 261/2004 8 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad keleivis, kuris pagal Direktyvą 90/314 turi teisę kreiptis į kelionės organizatorių dėl sumos, sumokėtos už lėktuvo bilietą grąžinimo,

remdamasis minėtu reglamentu nebegali reikalauti grąžinti minėtos sumos iš oro vežėjo, įskaitant atvejus, kai kelionių organizatorius yra finansiškai nepajėgus grąžinti už bilietą sumokėtos sumos ir nesiėmė jokių priemonių tai užtikrinti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 45 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, 8 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad keleivis, kuris pagal 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvą 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų turi teisę kreiptis į kelionės organizatorių dėl sumos, sumokėtos už lėktuvo bilietą grąžinimo, remdamasis minėtu reglamentu nebegali reikalauti grąžinti minėtos sumos iš oro vežėjo, įskaitant atvejus, kai kelionių organizatorius yra finansiškai nepajėgus grąžinti už bilietą sumokėtos sumos ir nesiėmė jokių priemonių tai užtikrinti.

Parašai.